

EL CATALÀ A L'ESTRANGER

Catallunyans

El II Congrés Internacional de la Llengua Catalana ha congregat aquests dies un bon grapat d'estrangers al seu entorn. Catalanòfils, en diuen uns, o catalanistes, en diuen els altres. Hem volgut saber per què s'han apuntat en aquesta causa.

Miquel Alberola i Dolors Tubau

IKONO

Açò d'ací sembla que és important. En teníem la sospita. Les coses que passen entre nosaltres, els signes de referència comuns, estimulen curiositats fora de l'àmbit, més complicat, dels Països Catalans o, més senzill, Catalunya, segons alguns.

Ben mirat, si observàvem el nostre territori amb perspectiva de *meteosat*, resultaria tan improductiu com el d'Etiòpia o tan plàcid com el de Liechtenstein. El distanciament còsmic, en ocasions, no té més utilitat que la meteorològica. Són les *pirules* de baix les que determinen les característiques i les reflexions de l'entorn.

I açò d'ací té sentit. Ens ho diuen els de fora amb distanciament horitzontal. Una cultura que, sovint, no té cap atractiu per als qui la poblen és un fort argument en l'existència d'altres que hi han arribat per la carambola o l'interès científic.

Nosaltres, interessats pel seu interès, hem volgut saber de quina manera els estrangers del Congrés van arribar a tenir noció d'açò que passa ací d'ençà que els moros van deixar de pintar.

Elena Mikhailovna Wolf, membre de l'Institut de Lingüística de l'Acadèmia de les Ciències de l'URSS, va descobrir el català a Moscou. «Vaig llegir —ens ha dit— una gramàtica d'Antoni M. Badia i Margarit, fa 15 o 20 anys, perquè estava fent una investigació sobre gramàtiques comparades. Aleshores vaig adonar-me que la catalana és una cultura com les altres, que ve del cel, que és específica i que per als investigadors té un interès especial. Rússia sent una atracció molt forta per l'època medieval de Catalunya i els problemes dels camperols.

IKONO

De dalt a baix, Regina af Geijerstam, Walter Heim i Tine Barrass.

IKONO

Des del segle XIX hi ha hagut investigadors que han visitat els arxius catalans. Una bona prova de l'interès rus per la cultura catalana és que aquesta setmana es defensarà a Moscou una tesi doctoral sobre *Tirant lo Blanc*».

Una altra de les dones és la napolitana **Anna M. Perrone Capano Compagna**, especialista del Quatre-cents a la Itàlia meridional. «Jo anava molt per l'Arxiu de Nàpols i m'hi vaig trobar molts documents en català del segle XV, del rei Alfons el Magnànim. El pas dels catalans per Nàpols va deixar l'idioma napolità i l'italià impregnat de catalanismes. A Itàlia hi ha molt d'interès pel català, perquè és una cultura molt important per a la història de la literatura d'Europa».

Regina af Geijerstam, de Suècia, va tenir coneixement de la nostra cultura per obligació. «Per al doctorat de llengües romàniques havia d'estudiar una miqueta de català. El primer contacte va ser en 1946. Vaig venir a Catalunya amb l'encàrrec del director de la Biblioteca Universitària d'Upsala de comprar tota la sèrie d'«Els Nostres Clàssics». Com que en aquella època no podia aconseguir-se la col·lecció a les llibreries, vaig anar a casa del professor Aramon i Serra, i ell em va explicar tot el que passava a l'Institut d'Estudis Catalans durant el franquisme, i vaig aconseguir els 150 volums de la col·lecció».

«A Suècia, la gent està molt interessada per la cultura catalana, perquè jo vaig fer una conferència a la ràdio i el programa va haver-se de repetir unes quantes vegades a causa de les demandes dels oients. De fet, hi ha una organització molt important que es diu Les Quatre Barres, que publica una revista amb el mateix nom i organitza classes de català, no solament per a fills de catalans, sinó per a adults suecs. És terrible pensar que el català estigui en risc de morir, perquè també moriria una gran cultura».

El suís **Curt Wittlin**, resident al Canadà, va conèixer el català gràcies al professor Germà Colon. «Vaig fer el doctorat en filologia romànica i Colon em va fer treballar sobre un text català medieval. Així, vaig connectar amb la cultura catalana. Eren els anys 62-63. Després, vaig passar una temporada a Barcelona per transcriure un manuscrit antic, i allí vaig conèixer el senyor Aramon, de l'Institut d'Estudis Catalans, el senyor Casacuberta..., aquella gent em va entusiasmar per la cultura. En aquell temps era una cultura que no podia fer-se pública. Al Canadà, on jo visc, no pot haver-hi molt d'interès pel català,

i per als alemanys, els últims anys ha augmentat l'interès, sobretot, a les universitats. No per a dedicar-se exclusivament al català com a professió, però sí per conèixer-lo bé».

Károly Morvay. Hongarés, ensenyava polonès a Budapest pels començaments dels anys 70, i a través d'un amic seu que havia començat a fer cursos en català, s'hi va clavar. «D'altra banda, en 1972 vaig conèixer uns catalans a Budapest, que m'invitaren a visitar Catalunya. D'aquí ve el meu interès. Nosaltres, el meu amic i jo, hem inclòs en el programa d'estudis una assignatura optativa de català. Fora d'això, estem fent un curset

sobre lingüística de les llengües de la península en general, que és obligatori. A Hongria, com que l'hongarés és una llengua aïllada, ens interessen les llengües d'àmbit restringit, sobretot, si són vehicles de cultures importants. La cultura catalana és una d'aquestes».

Tine Barrass, originària dels Països Baixos i instal·lada a Anglaterra, l'any 54 va passar l'estiu a Barcelona. «Vaig fer un intercanvi cultural i vivia amb una família catalana, i com que per al doctorat havia d'agafar un idioma auxiliar que fos de la família romànica, vaig optar pel català. Això era difícil perquè a Amsterdam el català no s'ensenyava, però els meus catedràtics arribaren a l'acord que, si jo estudiava amb professors catalans, ells acceptarien els resultats de l'examen. L'any 58 vaig tornar a Barcelona i vaig estudiar d'amagat amb els professors de l'Institut d'Estudis Catalans. Després del doctorat, vaig obtenir una beca per a anar a Cambridge i investigar la distribució i la qualitat de la llengua d'una versió catalana del Nou Testament encarregada per la Societat Bíblica Britànica. Jo sóc professora a Londres i els meus alumnes estan molt intrigats pel que jo faig. Espero que l'ensenyament del català es farà oficial allí. Joestic convençuda que cada llengua que es parla és una reflexió molt forta de la

Dalt, congressistes nord-americanes. Baix, Elena Mikhailovna.

perquè és fora del context del Mediterrani. Ara, bé, és molt important que als estudiants els expliquen que la península és formada per altres cultures amb forta independència».

Per a l'alemany **Walter Heim**, de Heidelberg, el descobriment fou a través d'un viatge. «Jo vaig anar a Madrid perquè volia aprendre l'espanyol, però també volia conèixer la perifèria; així, doncs, vaig viure un temps a Barcelona. Allí vaig descobrir que la cultura catalana estava íntimament lligada a la llengua, i vaig matricular-me en un curset de català. Després, vaig tornar a Alemanya i, en contacte amb diversos grups de catalans, vaig assistir a un seminari sobre Salvador Espriu. La cultura catalana em sembla un fenomen extraordinari,

gent que parla aquest idioma, per això el català s'ha de preservar».

L'italià **Giuseppe Grilli**, home molt vinculat a la nostra cultura, ens ha explicat que: «Des de fa molt temps conec la cultura catalana, però d'una manera més seriosa i científica durant el curs d'Estudis Universitaris de Filologia Romànica que vaig fer als anys 60. Una vegada enllestida la llicenciatura a Itàlia, vaig venir a Barcelona a fer de professor d'italià fins el 73. A Sicília vaig fer classes de Llengua i Literatura Espanyoles a la Universitat de Catània, on vaig desenvolupar com vaig poder un grup més o menys lliure de llengua i literatura catalana. El 79 em vaig traslladar a Nàpols com a professor d'espanyol i és el curs 82-83 quan els cursos de català es converteixen en oficials, en una càtedra amb un programa d'estudis d'especialitat i de no especialitat que és on encara

treballa en aquests moments, de professor de llengua i literatura catalana de l'Institut Universitari Oriental de Nàpols.»

«El català —continua Grilli— a Itàlia desperta tota mena d'interessos. Als afeccionats a l'esport, perquè hi ha uns equips que són molt seguits; a nivell turístic, perquè ni ha molta gent que ve aquí; a nivell alcohòlic, perquè hi ha gent que beu conyac o xampany o vins catalans, i també evidentment a nivell de gent més culta, que pot ser gent interessada pel moviment cultural de moltes maneres, de l'arquitectura a l'urbanisme, des de la literatura fins a la lingüística.

«Si el català —diu Grilli— té estat o no en té m'interessa en el sentit que, si en tingués, jo hauria de relacionar-me amb

el Ministeri de Cultura de l'Estat català. Tret d'això, no m'interessa. Em sento catalanista en el sentit que estúdio manifestacions històriques de la cultura catalana, no en el sentit de participar en una empresa de qualsevol signe polític».

L'estudiosa francesa **Renée Tournier** deu els seus coneixements a les vacances. «Em vaig començar a interessar pel català —ens ha dit— pels voltants del 78-79. Em semblava una pena venir a Catalunya sense apren-

IKONO

Anna M. Perrone.

dre el seu idioma, ja que veia que la gent el parlava pel carrer, i que als catalans els agradava més parlar el català que el castellà.

Quan era estudiant, venia força a Catalunya durant les vacances, perquè, encara que ara visc a París, en realitat, sóc de Montpeller, molt prop de Barcelona. El català, d'una manera seriosa, el vaig començar a aprendre al Centre d'Estudis Catalans de París.»

«A França, el català —segueix

Tournier— interessa bastant, encara que hi ha molts problemes. Normalment hi ha molts estudiants que arriben al català a través del castellà. Un altre grup seria el de la gent que va viure la seva joventut a l'Estat espanyol, quan el català era totalment prohibit i ara aprofiten que estan jubilats per aprendre'l. Encara que el català existeix a la Catalunya Nord, a França es tracta com si fos una llengua estrangera, amb molts entrebancs per part de l'administració. La llicenciatura de català només es pot fer a Perpinyà i es fa com a idioma forà, com si fos l'anglès o el castellà.»

Sandra Canepari, professora de castellà, italià i català a la Universitat Estatal de Califòrnia a Xico, ha realitzat dos cursos de català, amb un total de set

alumnes. «Vaig aprendre el català a Indiana —ens ha explicat— amb el professor Josep Roca i Pons i he fet estudis d'investigació sobre la Literatura Moderna Catalana del segle XIX. A EUA hi ha una tradició d'interrelacions amb Catalunya, però tràgicament la gent no la coneix, és pràcticament anònima. Això fa que els fruits de les obres que han fet els catalans siguin atribuïts als anglesos, els holandesos etcètera.»

Patricia Boehne, doctora de llen-

EL LLAMP felicita el Temps pels seus primers 100 números i l'encoratja a continuar treballant per la llibertat de Catalunya

- És molt senzill, digueu-li Catalunya (3ª edició), de JOSEP GUIA.
- Els quaderns d'en Marc (edició de butxaca), ANÒNIM.
- L'esclatxa (novetat), de MARC-AURELI VILA

- Tortosa al segle XIII (novetat), de JOSEP TRAVESSET i ANNA ROSSELLÓ.
- Gent política catalànica (novetat), de DELFÍ ESCODA i MASIP.
- i cada dos dijous la revista d'informació i opinió nacional catalana EL LLAMP

EL LLAMP

Distribuidor exclusiu per a Catalunya del Sud:
SENDRA Distribuidor, Fèlix Rodríguez de la Fuente, 14 -
telèfon 366 45 85 - 46019 València.

gües romàniques prop de Filadèlfia, també va descobrir el català gràcies a Roca Pons. «Fou l'any 1959 en unes classes que ell donava de castellà. Vaig ser la seva primera alumna de català als EUA i la primera que es va doctorar en català oral i escrit. La meua tesi, la vaig completar el 1969, sobre el tema 'La Prosa Catalana dels

guin millor la situació de la vida actual a Catalunya i a Espanya, per així poder rectificar i donar a conèixer el gran paper que fa el català a la península.»

Henry Ettinghausen, catedràtic d'hispaniques a la universitat de Southampton, al sud d'Anglaterra, i al mateix temps president de l'Anglo

una mica de català, i amb la qual em vaig casar. Tenim un fill anglo-català, però més català que anglo, encara que vivim a Anglaterra.»

«En una dotzena o més de departaments d'hispaniques a les universitats a Gran Bretanya es pot optar per fer el català. Al mateix temps té importància en altres departaments de les universitats, perquè aquí a Catalunya es fan molts congressos internacionals. Jo tinc col·legues científics, de ciències socials, matemàtics, etcètera, que han vingut a Barcelona o a València perquè han anat a congressos internacionals, i és una manera també molt important perquè la gent acadèmica pugui arribar a conèixer el país.»

«La gent del carrer —continua Ettinghausen— coneix els Països Catalans per mitjà del turisme. Coneixen la costa, les illes Balears... Em penso que cada any hi ha tres o quatre milions de britànics que venen aquí, als Països Catalans, a passar l'estiu. Ara, crec que són pocs els que s'adonen que estan passant les vacances als Països Catalans i no d'una manera més general a Espanya. Ells diuen que van a Espanya, i és en aquest sentit que s'hauria de treballar molt i molt.»

Diversos són els entrevistats i diverses les procedències, i tots han acordat de reunir-se als Països Catalans amb motiu del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana. Una de les coses més importants que han descobert és que el català no era només Catalunya, sinó també les Illes Balears i el País Valencià. Tot un començament. □

Henry Ettinghausen.

segles XIV i XV'. El professor Roca va aconseguir donar els cursos oficials de català el 1966.»

«Als EUA, ara mateix, hi ha més de quinze universitats —matisa Patricia— que donen cursos de català i també es parla de Catalunya en els cursos de castellà. Però és necessari que els professors i els mestres que es preparen per a donar cursos de llengües romàniques sàpiguen més i cone-

Catalan Society, va conèixer el català per les vacances. «Era l'any 59 i vaig anar a fer un curs a Santiago de Compostela amb un amic. Vam fer el nord de la Península amb autostop i vam passar a Barcelona un parell de dies que em van quedar gravats a la memòria. Després, a Oxford es va donar la casualitat que em van presentar una noia catalana que estudiava l'anglès allà i que em va començar d'ensenyar

MENUTS
ROBA DE NANOS

Joan D'Austria, 13. Tel. 351 40 61. 46002 VALÈNCIA